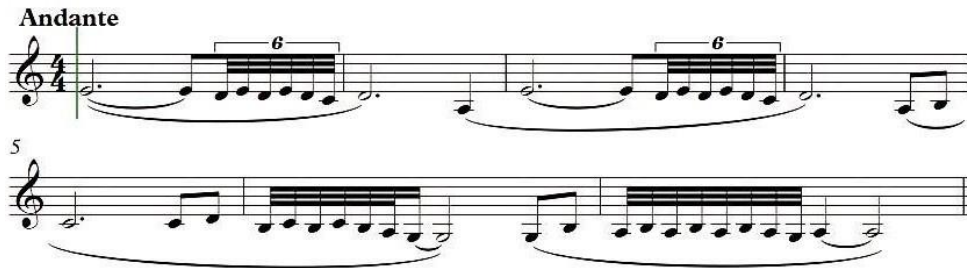

Müslüm Maqomayevin yaradıcılığında onun müəllifi olduğu əsərlər mühüm əhəmiyyətə malikdir. Belə ki, görkəmli sənətkar eyni zamanda orijinal musiqi dilinə malik bəstəkardır. M.Maqomayev bir çox mahnıların, o cümlədən kinofilmlərə və tamaşalara bəstələnən musiqinin, orkestr pyeslərinin, müxtəlif bəstəkarların musiqisinə yazdığı improvizələrin müəllifidir [1, s.142]. Aşağıda təqdim edilmiş məqalədə əfsanəvi musiqçinin bəstəkarlıq yaradıcılığına nəzər yetirilmiş, teatr musiqisi, orkestr üçün pyesi və mahnı yaradıcılığı qısa şəkildə təhlil edilmişdir.

Sənətkarın tamaşalara yazdığı musiqi dedikdə, burada Quş quşu yaradır və Yaroslavna adlı iki səhnə əsəri nəzərdə tutulur. Bəstəkar daha sonralar tamaşanın musiqisindən Şərq əfsanəsi adlı lirik, fəlsəfi məzmunlu pyes bəstələmişdir və əsər estrada simfonik orkestri üçün nəzərdə tutulmuşdur [8]. Quş quşu yaradır tamaşasına bəstələnən musiqinin lent yazısı olmadığı üçün araşdırmada Şərq əfsanəsi adlı orkestr pyesinin təhlili aparılmışdır. Şərq əfsanəsi pyesinin musiqisi monotematizm üzərində qurulmuşdur. Belə ki, ekspozisiyada təqdim olunan əsas və köməkçi partiya, işləmə və repriz hissəsində də olduğu kimi verilmişdir. Bu zaman əsərdə dramaturji inkişaf müxtəlif ifadə vasitələrindən istifadə edilməklə əldə olunmuşdur. Belə ki, burada melodiya müxtəlif alətlər qrupunun ifası ilə yanaşı, fərqli tonallıqlarda (a-d-a) səsləndirilmişdir. Pyes girişin mövzusunun yenidən təkrarlanması ilə sonlandırılmışdır. Onu da qeyd edək ki, əsər İ.Nəzərov tərəfindən lent yazısından nota köçürülmüşdür.

Pyes orkestrin kiçik girişi ilə başlayır. Girişin musiqi materialı iki mövzu üzərində qurulmuşdur. Kiçik seksta intervalı diapazonunda yerləşən birinci mövzu əvvəl elektron alətin, daha sonra isə klarnetin ifasında verilir. Əsərin melodiyası təmkinli xarakterdədir:

Nümunə № 1. “Şərq əfsanəsi” pyesinin əsas mövzusu.

Girişin ikinci mövzusu daha sadə xarakterdə verilmişdir:

Nümunə №2. “Şərq əfsanəsi” pyesinin köməkçi mövzusu.

Girişin hər iki mövzusunun musiqi materialı bir-biri ilə yaxınlıq təşkil edir. Burada melodik xəttin aşağı istiqamətli olması, xalis kvinta yaxud kiçik seksta diapazonunu əhatə etməsi və dayaq səslərin gəzişmələrlə bəzədilməsi diqqəti cəlb edir. M.Maqomayev 1985-ci ildə İqor polku haqqında dastannın motivləri əsasında Yaroslavna tamaşasına musiqi bəstələmişdir [10]. Tamaşanın bəstəkarına məxsus not materialları olmadığından aşağıda təqdim olunmuş not nümunələri

İ.Nəzərov tərəfindən lent yazılarına əsaslanaraq tərtib olunmuşdur. Tamaşa üç hissədən ibarətdir. Əsərdə hissələr belə adlanır [7]:

- 1-ci hissə: Giriş, Bayanın mahnısı, Qıpçaqların istilasısı, Konçakın ordusunun qələbə marşı.
- 2-ci hissə: Yaroslavnanın ağlaması, İqorun qarşısında qıpçaqların rəqsi.
- 3-cü hissə: İqorun monoloqu, Qaçış və azadlıq, Skomoroxların kupletləri, İqorun xalqa müraciəti, Final.

Əsər solistlər, kamera xoru və estrada-simfonik orkestri üçün yazılmışdır. Burada Yaroslavna, Bayan və Knyaz İqor baş qəhrəmanlardır. Tamaşada yalnız Knyaz İqorun iki ariyası vardır, qalan solistlər isə bir solo nömrə ifa edirlər. Hər solo nömrədən sonra bir və ya iki rəqs nömrəsi təqdim olunur.

Tamaşanın strukturu aşağıdakı kimidir: I hissə:giriş-solo-rəqs-rəqs;

II hissə:solo-rəqs;

III hissə: solo-rəqs-rəqs-final;

Əsərin hər bölməsində bir qəhrəmanın ariyası səslənir. Belə ki, birinci hissədə Bayan, ikinci hissədə Yaroslavna, üçüncü hissədə isə Knyaz İqor çıxış edirlər. Əsərdə solo nömrələr rəqslər ilə növbəli şəkildə təqdim olunmuşdur. Aşağıda tamaşanın bəzi nömrələrindən fraqmentlər verilmişdir.

Əsərin girişi lirik xarakterdədir. Orkestrin ifasında səslənən bu nömrə Largo tempində və D-dur tonallığındadır.

Girişin mövzusu mahnıvari və tarazlı xarakteri ilə seçilir. Burada pilləli melodik hərəkət hər iki istiqamətə yönələn geniş sıçrayışlarla əvəz olunur. Bu mövzunun birinci xanəsindən başlayaraq baş verir. Belə ki, a^1-d^1 xalis kvinta sıçrayışından sonra bəstəkar d^1-d^2 xalis oktava sıçrayışından istifadə etmişdir. Bunun ardınca mövzunun ikinci xanəsində aşağı istiqamətli cis^2-fis^1 xalis kvinta və yuxarı istiqamətli fis^1-h^1 xalis kvarta intervallarından istifadə olunmuşdur. Bununla M.Maqomayev girişin musiqisinin canlılıq və geniş nəfəsi daxil etmiş olur. Aşağıda verilmiş not nümunəsində giriş hissəsinin mövzusu təqdim edilmişdir. Mövzu iki musiqi cümləsinin üzərində qurulmuşdur.

Nümunə № 3. “Yaroslavna” tamaşasının giriş hissəsi.

Daha sonra gələn fraqmentdə isə melodiya inkişaf etdirilir. Həmin mövzu iki xanədən ibarətdir və

iki dəfə təkrar olunur. Bu hissəni girişin mövzusu sonlandırır. Əsər quruluşuna görə sadə üç hissəli formada yazılmışdır:

Nümunə №4. “Yaroslavna” tamaşasının giriş hissəsindən fraqment.

Diqqəti cəlb edən digər bir məqama da toxunmaq istərdik. Bəstəkar tamaşanın qəhrəmanları olan Bayan, Knyaz İqor və Yaroslavnanı girişin musiqi materialı vasitəsilə xarakterizə edir. Aşağıda hər üç qəhrəmanın oxuduğu nömrələrdən not misalları verilmişdir. M.Maqomayev burada da özünü peşəkar improvizə ustası kimi göstərmişdir. Belə ki, musiqi materialı eyni olmasına baxmayaraq onlar xarakterinə

görə bir-birindən seçilir. Əgər Şərqi əfsanəsi orkestr pyesində tonal münasibət və müxtəlif alətlər qrupundan istifadə edilməklə fərqlilik əldə olunurdusa, burada müxtəliflik təəssüratını xarakter verir. Belə ki, girişdə musiqi lirik məzmunludursa, Bayanın partiyasında dramatik, emosional, Yaroslavnada qəmgin və kədərli, Knyaz İqorda isə monumentaldır:

Nümunə №5 “Yaroslavna” tamaşasından Yaroslavnanın mahnısı.

Andante

Nümunə № 6. “Yaroslavna” tamaşasından Knyaz İqorun ariyası.

Tamaşada beş rəqs nömrəsi verilmişdir, burada Şərqi və rus musiqisinin cizgilərindən istifadə diqqəti cəlb edir. Əsərdə səslənən birinci rəqs nömrəsi Allegro tempində, 2\4 ölçüdə, f-moll tonallığındadır. Burada nəfəs və zərb alətlərindən daha çox istifadə olunmuşdur. Rəqsin musiqisi sanki döyüşü, istilanı, talanı xatırladır. Əsərdə hər xanənin ikinci hissəsinə düşən vurğular musiqinin abu-havasını dramatikləşdirir. Rəqsin ritmik sturukturu zərb alətləri vasitəsilə ifa edilir, mövzu isə nəfəsli alətlər qrupunun ifasında səslənir:

Nümunə №7. “Yaroslavna” tamaşasından birinci rəqs nömrəsindən fraqment.

Allegro

Rəqsin melodiyası təkrarlanan kvarta intervalının üzərində qurulmuşdur. Burada f¹-b¹ hərəkəti beş dəfə təkrar olunur.

Allegro

Nümunə №8. “Yaroslavna”tamaşasında səslənən rəqs nömrəsindən fraqment.

Daha sonra melodiya aşağıya doğru istiqamətlənir:

Nümunə №9. “Yaroslavna” tamaşasından birinci rəqs nömrəsindən fraqment.

Bu nömrə təkrar üzərində qurulmuşdur. Belə ki, əsərin işləmə hissəsində melodiya kvarta yuxarı səslənir. Melodiya verildikdən sonra onun müxtəlif tonallıqlarda səslənməsi M.Maqomayevin digər əsərlərində də rast gəlinir.

İkinci rəqs də eyni ilə həmin mövzunun üzərində qurulmuşdur, lakin burada o, təntənəli xarakterdə səslənir. Dəyişilən əsərin ritmik strukturudur. Belə ki, birinci rəqs nömrəsində ritmik şəkil zərb alətlərinin ifasında verilmişdirsə, ikinci rəqsdə isə bu nəfəs alətləri vasitəsilə çatdırılır. Melodiyanın qurulma prinsipi olduğu kimi qalır. Yəni, melodiya verilir və daha sonra kvarta yüksəkdə səslənir:

Nümunə № 10. “Yaroslavna” tamaşasından ikinci rəqs nömrəsindən fraqment.

Üçüncü rəqs nömrəsinin melodiyası eyni mövzu üzərindədir. Burada Şərqlə motivləri üstünlük təşkil etməkdədir. Rəqsin 6/8 metro-ritmik ölçüsü, melodik dilinin təmkinliyi sanki zərif Şərqlə mühitini təsvir edir. Xüsusilə, rəqsin orta bölməsində səslənən mövzu Şərqlə bağlılığı bir qədər də gücləndirir.

Nümunə № 11. “Yaroslavna” tamaşasından üçüncü rəqs.

Dördüncü rəqsdə rus xalq musiqisindən istifadə olunmuş və Şöhrətən rus torpağı (Славься русская земля) vokal partiyası əlavə edilmişdir. Onu da qeyd etmək istərdik ki, elektron resurslarda əsərin sonuncu bölməsində beş nömrə olması qeyd edilsə də, səs yazısında Qaçış və azadlıq! nömrəsi səslənmir. Daha sonra Knyaz İqorun təntənəli xarakterdə olan Əziz qardaşlar (Братья дорогие) adlı sonuncu ariyası səslənir. Tamaşanı xor və orkestrin ifasında final hissəsi yekunlaşdırır.

M.Maqomayevin iri həcmli əsərləri özünəməxsus dəst-xətti və harmonik dilinin əlvanlığı ilə seçilir. Belə ki, burada musiqiçinin daha çox müxtəlif nəfəs alətlərinə üstünlük verməsini müəyyən etmək mümkündür. Əsərdə simli alətlər qrupundan əsasən harmonik çalarların çatdırılması məqsədilə istifadə

olunmuşdur.

M.Maqomayevin bəstəkarlıq yaradıcılığında mahnıların böyük əhəmiyyəti vardır. İfaçı müsahibələrində 50-dən çox müxtəlif məzmunlu mahnıların müəllifi olmasını göstərir [5,s.49]. Araşdırmalar zamanı 30-dan çox mahnılar müəyyən edilmişdir. Həmin əsərlərdə ifaçının bəstəkarlıq bacarığı ifaçılıq imkanları ilə uzlaşmışdır. Bu səbəbdən onların öyrənilməsi aparılan tədqiqat üçün böyük önəm kəsb edir.

M.Maqomayevin müəllifi olduğu mahnılar bu janrın bütün xüsusiyyətlərini özündə əks etdirir. Onları fərqləndirən başlıca cəhət bəstəkarın bu janra olan özünəməxsus yanaşmasıdır. Belə ki, M.Maqomayev mahnıların imkanlarını daha da zənginləşdirmişdir. Bu mahnıların geniş diapazonu əhatə etməsində və ifadə vasitələrinin böyük zövqlə təqdim olunmasında özünü göstərir. İfaçı haqqında yazılan məqalələrdə onun mahnılarının musiqi dili aşağıdakı şəkildə xarakterizə olunur:

...M.Maqomayevin mahnılarında bəstəkarlıq sənətinin incəlikləri, yazı texnikasının dərinliklərinə nüfuz edən musiqiçinin bacarığı hiss olunur. Müasir ritm oynaqlığı, təsvir üslubu ilə fərqlənən həmin mahnılar səmimi və yadda qalandır [1,s.7].

M.Maqomayevin mahnıları Azərbaycan estrada musiqisində yeni ifaçılıq tərzini özündə əks etdirir. Burada müğənninin ifaçılıq üslubu ilə yanaşı, həm də dünya və sovet estrada musiqi təmayüllərinin təsirinin olmasını da qeyd etmək lazımdır. Sənətkarın mahnıları sadə şərh üslubu və axıcı melodik dilə malik olması ilə seçilir.

M.Maqomayevin mahnılarında mətn seçiminə gəlincə bəstəkar müsahibələrində çox zaman musiqinin əvvəl yarandığını, daha sonra onun üçün mətn yazıldığını qeyd edir. Belə ki, onun məşhur Eleqiya mahnısının Gümüşgöl əfsanəsi filmində sözsüz səslənməsinə baxmayaraq, əsərin təsir gücü azalmamışdır.

M.Maqomayev mahnı janrını aşağıdakı yeni ifadə vasitələri ilə zənginləşdirmişdir:

- 1) Mahnının melodiyasının özünəməxsus dili;
- 2) Mahnıların metroritmik strukturu;
- 3) Harmonik zənginliyi;

Hər bir musiqi janrı müəyyən məzmun və forma daşıyıcısı kimi çıxış edir.

Musiqi əsərlərinin forması dedikdə əsərin quruluşu nəzərdə tutulur. Forma hər bir musiqi əsərinin məzmununu müəyyən edir, onunla vəhdət təşkil edərək müəyyən zaman çərçivəsində ayrı-ayrı musiqi-dil elementlərinin qarşılıqlı təsirini xarakterizə edir [6,s.9]. Qeyd edək ki, mahnı janrı kupletli və ya strofik adlanan formada bəstələnir. Kuplet vokal musiqisində, xüsusilə, mahnı janrında ən geniş yayılmış formadır. Musiqi materialının müxtəlif mətnlərlə təkrar olunması burada əsas xarakterik xüsusiyyətdir. Mahnı janrı quruluşuna görə sadədir. M.Maqomayevin mahnılarında olan sadələyin də arxasında mürəkkəb metroritmik struktur, söz və musiqi vəhdəti, əsərin kompozisiya quruluşu dayanır.

Kupletli mahnı formasının iki növü - nəqarətli və nəqarətsiz mahnılar məlumdur. M.Maqomayevin mahnı yaradıcılığında hər iki növə rast gəlinir. Belə ki, bəstəkarın mahnıları həm nəqarətli, həm də nəqarətsizdir. Nəqarətsiz mahnılardan Həmin pəncərənin qarşısında (У того окна) mahnısını göstərmək olar [9]. P.Kolovski nəqarətsiz mahnıların xüsusiyyətindən danışarkən nəqarətsiz kuplet formasında eyni musiqi parçasının müxtəlif mətnlərlə təkrar olmasını [4,s.122] qeyd edir.

Burada mahnı dayanıqlı deyildir və eyni musiqi mətni təkrar olunmur. Səslənən musiqi cümləsi eyni formul əsasında yazılsa da, cümlə daxilində musiqi dəyişikliyə uğrayaraq variantlaşdırılır. Mahnı daim inkişaf etdirilir və irəliyə doğru hərəkətlidir. Əsər poetik mətndən irəli gələrək sual-cavab prinsipi ilə qurulmuşdur. Məsələn, Ты где, мое сердце, дай мне ответ? sualına, Вон у того окна! cavabı verilir. Bu prinsip mahnının sonuna qədər davam etdirilir. Tədricən inkişaf nəticəsində bəstəkar kulminasiyaya da nail olur.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, M.Maqomayevin ifaçılıq üslubuna xas təzadlılıq onun yazdığı mahnılarda da özünü qabarıq tərzdə göstərmişdir. Burada tonal təzadlığı mahnının inkişafını təmin edən vasitə kimi çıxış edir. Bu zaman bəstəkar eyni adlı major-minor, müxtəlif yaxın tonallıqlara yönəlmələrdən istifadə edir. Mahnılar əsasən yarım və ya bir ton yuxarı modulyasiya olunur. Nümunə kimi Qısqanc Qafqaz (Ревнивый Кавказ), Şəhrizad (Шахерезада) mahnılarında həmin üsuldan istifadə olunmasını vurğulamaq mümkündür. Bəstəkarın Maskarad (Маскарад) mahnısında əsas tonallıq kimi G-dur verilsə də, mahnı sonra As-durda davam etdirilir.

Eleqiya (Элегия) mahnısında isə c-moll - e-moll tonallıqlarından istifadə olunmuşdur. Bəzən mahnının müşayiət partiyası da başqa qammaya modulyasiya olunması müşahidə edilir.

M.Maqomayevin mahnılarının melodik dili öz zənginliyi ilə diqqəti cəlb edir. Burada sadə izahatla bərabər, olduqca gözəl, geniş melodik nəfəsə malik mahnılara da rast gəlinir və qeyd edək ki, belə mahnıların sayı çoxluq təşkil etməkdədir. M.Maqomayevin mahnılarından danışarkən burada geniş

intervalları əhatə edən melodik dilin olmasını da mütləq qeyd etməliyik. Çox zaman melodiya aşağıdan yuxarıya və ya yuxarıdan aşağıya doğru pilləvari şəkildə hərəkət edir. Nümunə kimi Maskarad (Маскарад) mahnısında melodiya yuxarıdan aşağıya doğru hərəkətlidir. M.Maqomayevin mahnılarında istifadə olunan ritm əsərin xarakterinə də öz təsirini göstərir. Belə ki, bəstəkarın Həmin pəncərənin qarşısında (У того окна) adlı mahnısında həyəcan təəssüratını məhz ritmik dil yaradır. Bu mahnı ritmik, melodik və harmonik musiqi dil xüsusiyyətlərinin vəhdətdə çıxış etməsinə gözəl nümunədir. Enən ulduzların laylası (Колыбельная падающих звезд) mahnısı isə caz elementləri ilə zəngindir. Həmçinin müşayiət partiyasının musiqisi də sanki dinləyicidə enən ulduzlar təəssüratını yaradır. Qısqanc Qafqaz (Ревнивый Кавказ) adlı mahnısında isə qafqaz xalqlarına məxsus ritm cizgilərinin istifadəsi qeyd oluna bilər.

Müğənninin mahnılarında müxtəlif ifaçılıq üsullarına da təsadüf olunur. Burada həm sərt və həm də yumşaq səs ötürülməsindən, mürəkkəb ifaçılıq texnikası, zəngin səs çaları, mükəmməl nəfəs texnikası, səsin gücü ifaçıdan tələb olunan xüsusiyyətlərdir.

M.Maqomayevin mahnıları onun daxili aləmini əks etdirir və incəsənət də onun şəxsiyyətinin geniş ifadəsidir. Mahnıların bəstələnməsindən danışarkən M.Maqomayev aşağıdakıları qeyd edir: ...Yeni mahnı yazmağı qarşıma məqsəd kimi qoymuram. Bəzən mahnılarımın yaranması tarixi arasında fasilə çox uzun olur. Mahnılarımı necə yaradıram? Həmişə melodiyadan başlayıram. Mahnının melodiyasını daxilən eşidirəm, o, varlığıma hakim kəsiləndə royal arxasında əyləşib improvizasiya edirəm. Adətən mətni melodiyayı yazdıqdan sonra seçirəm. Şairlərdən kim ilə işləməyi sevdiyimi soruşursuzsa, deyər bilərəm ki, R.Rojdestvenski ilə işləməyi xoşlayıram. Onun yaradıcılığının vətəndaşlıq təntənəsi məni cəlb edir. N.Xəzri ilə əməkdaşlığım da yaxşı başlamışdır. Bizim birlikdə yaratdığımız Baharlı diyar mahnısını məmnuniyyətlə oxuyuram [3,s.4].

Beləliklə, M.Maqomayevin yaradıcılığında müəllif əsərlərinin böyük yeri vardır. Bu əsərlər janr etibarlı ilə müxtəlifdir. Sənətkarın bəstəkarlıq yaradıcılığı kiçik həcmli əsərlərdən başlayaraq kinofilmlərə bəstələnmə musiqiyə qədər əhatəlidir. Onların spesifik xüsusiyyəti M.Maqomayev qələminin, düşüncəsinin məhsulu olmasıdır. İri həcmli əsərlərin öyrənilməsi zamanı M.Maqomayev orkestrləşdirməsində özünəməxsus musiqi dilinin olması, alətlərdən mükəmməl istifadəsi, rəngarəng harmonik çalarların olması müəyyən olunmuşdur. Musiqiçinin yaradıcılığının əsas istiqaməti olan mahnıları müxtəlif üslubları əhatə edən, zəngin ritmik quruluşlu əsərlərdir. Onlar musiqi dilinin müxtəlifliyinə, sadə və axıcı olmasına, tez yadda qalmasına görə seçilir. Bu mahnıların heç biri digərinə bənzəmir və onlar öz janrında kamil sənət nümunəsidir. Müğənninin bəstəkarlıq istedadını bir sözlə ifadə etməyə çalışsaq belə demiş olarıq: M.Maqomayev bir melodistdir. Bu cəhət onun iri həcmli əsərlərində də özünü aydın şəkildə göstərir.

M.Maqomayevin bəstəkarlıq yaradıcılığını Azərbaycan musiqisi kontekstində qiymətləndirdikdə isə, həmin əsərlər bəstəkarlıq məktəbimiz üçün quruluşuna və janrına görə yenidir. Estrada səciyyəli olması isə onların əhəmiyyətini bir qədər də artırır. M.Maqomayev təkcə ifasında deyil, müəllifi olduğu əsərlərdə də, klassik və estrada janrının xüsusiyyətlərini birləşdirə bilmişdir.

Ədəbiyyat:

1. Kərimov, İ. Müslümün mahnı dünyası // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1976, 26 fevral. – s. 7.
2. Nəzərov, İ.İ. Müğənni M.Maqomayevin bir bəstəkar kimi estrada musiqisində rolu // Müasir Azərbaycan bəstəkarı və zaman. Doktorant və gənc tədqiqatçıların Respublika elmi konfransının materialları və elmi məqalələr toplusu, – Bakı: – 11-12 aprel, – 2019, – s. 142-147.
3. Абдуллаев, К., Гольдштейн, Л. Муслим Магомаев: вчера, сегодня, завтра // Бакинский рабочий. – 1981, 31 октября. – с. 4.
4. Коловский, П.О. Анализ вокальных произведений / П.О.Коловский. – Ленинград: Музыка, – 1988. – 352 с.
5. Способин, И.В. Музыкальная форма / И.В.Способин – Москва: Музыка, – 1984. – 400 с.
6. Чеботарев, В. Смотришь на него, и слышится «Вдоль по Питерской» // – Москва: Молодежная эстрада, – 1998. №4, – с. 49-50.
7. Записи разных лет: [Электронный ресурс] / URL: <http://www.magamaev.info/new-audio/Redkoe.html>
8. Муслим Магомаев. Восточная легенда: [Электронный ресурс] / Markusha7. – 13 iyun, 2015. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VfQCnz22NJg>
9. Муслим Магомаев. У того окна. Muslim Magomaev: [Электронный ресурс] / natanel007. – 8 sentyabr, 2013. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=75h3SxbxfV4>
10. Муслим Магомаев. Ярославна. Симфо-вокальная поэма. Muslim Magomaev. Yaroslavna: [Электронный ресурс] / natanel007. – 16 avqust, 2018. URL:

Ильхам Назаров

Анализ исполнения произведений выдающегося певца Муслима Магомаева

Резюме: В статье уделяется внимание композиторскому творчеству выдающегося исполнителя Муслима Магомаева. Муслим Магомаев является автором музыки к спектаклям, кинофильмам, а также импровизаций на произведения разных композиторов, песен различной тематики и оркестровых пьес. В исследовании проанализированы музыка и песни, исполненные певцом в оркестровой пьесе Восточная легенда, а также в спектакле Ярославна. Важное место в композиторской деятельности М.Магомаева занимают его песни. В этих песнях соединились композиторские способности и вокальные возможности музыканта.

Легендарный исполнитель М.Магомаев, обладающий всесторонним талантом, сумел объединить в своих произведениях особенности классического и эстрадного жанра. С этой точки зрения его произведения благодаря своему стилю и музыкальному языку являются новшеством для музыкальной культуры Азербайджана.

Ключевые слова: Муслим Магомаев, композиторское творчество, оркестровая пьеса «Восточная легенда», музыка к спектаклю «Ярославна», музыка к кинофильмам, песня, вокал, эстрада.

İlham Nazarov

Performance analysis of works by prominent singer Muslim Magomayev

Summary: The article focuses on the composing creativity work of the outstanding performer Muslim Magomayev. He is the author of music for plays, movies, as well as improvisations on the works of different composers, songs with different themes and orchestral pieces. The research analyzes the music and songs performed by the singer in the orchestral play Eastern legend, as well as in the play Yaroslavna. M.Magomayev's songs are of great importance in his composing work. These songs combine the composer's skills and the musician's vocal abilities. The legendary performer M.Magomayev, a comprehensively talented musician, has managed to combine the features of the classical and pop genres in his works. From this point of view, his works are new to the musical culture of Azerbaijan due to their style and musical language.

Key words: Muslim Magomayev, composing creativity work, Eastern legend orchestral piece, music for the play Yaroslavna, music for movies, songs, vocal, variety.